

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1980/ 370

KARAR NO : 1980/ 450

ÖZET : Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesi kapsamına giren, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunan suçlara ait davaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Bimal Aktaş, Şahin Sarı, Fuat Aktaş

O L A Y : 1/5/1979 günü, Ağrı İli Taşlıçay ilçesinde, izinsiz bildiri dağıtan sanıklar; güvenlik kuvvetlerince yakalanmıştır. Taşlıçay C. Savcılığı; 6/6/1979 günlü iddianamesinde

sanıklardan Fuat Aktaş'ın, olay günü Ağrı'dan getirdiği çok sayıda bildiriye Taşlıçay ilçesinde dağıttığını, bu bildirilerden bir kısmını öteki sanıklara verdiğini, bildiri dağıtıldığını ihbarı üzerine sanıkların güvenlik kuvvetlerince takip edilerek yakalandıklarını, böylece sanıkların izinsiz bildiri dağıtma ve bölücülük propogandası yapma suçunu işlediklerini ileri sürerek eylemlerine uyan Türk Ceza Yasası'nın 142/3. ve 55/3. maddelerine göre cezalandırılmaları istemiyle Taşlıçay Asliye Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

Taşlıçay Asliye Ceza Mahkemesi, 15/5/1980 gününde, 1979/58-1980/38 sayılı ile; sanıklara aileli suçların, 1402 sayılı Yasa'nın 15/a maddesi kapsamına ve sonuç olarak sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Erzurum-Kars-Ağrı İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi, 7/8/1980 gününde, suçun Ağrı ilinde sıkıyönetim ilânından bir yıl önce işlendiği, şiddet hareketi bulunduğu cihetle sıkıyönetim ilânına neden olan suçlardan sayılamıyacağı, davada Adli Yargı yerinin görevli olması gerektiği belirtilerek, görevli yargı yerinin tayini için, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Mahkememize başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, Fethi Özdural, İsmail Oğuz, Orhan Erdem, Şe Tolungüç, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmalarıyla yaptığı 8/12/1980 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Yardımcısı M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli, Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Askeri Yargı yerinde görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu'nun Askeri, Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Yavuz Öğüt'ün Adli Yargı yerinin görevli olduğu doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Suç, Ağrı İlinde 20/4/1980 günü ilân edilen sıkıyönetimden önce, 1/5/1979 günü bu ili Taşlıçay ilçesinde işlenmiştir.

Evrak arasında izinsiz dağıtıldığı bildirilen bildiri metni yoktur. Dosyada ki 1/5/1979 günlü , "Olay Zabit Varakasında , izinsiz dağıtılan bildirinin içeriği yazılı değilse de, C. Savcılığı'nın, 6/6/1979 günlü iddianamesinde yer alan suçun tavsifine göre, bildirinin politi ve ideolojik içerikli ve bölücülük propogandası içeren ibareler taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu durumda sanıklara atılı suçlar Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesinde yer alan cumhuriyete, vatan ve milletin bölünmezliğine, bütünlüğüne ve bağımsızlığına, milli güvenliğe yönelik olarak işlenen suçlar kapsamına girmekte ve sıkıyönetim ilânına neden ola olaylara da ilişkin bulunmaktadır.

Herne kadar suç, sıkıyönetim ilânından 3 aydan daha önce işlenmiş ve 1402 sayılı Yasa'nın değişik 13/a maddesi kapsamı dışında kalmış ise de, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla genel ve ortak amaç içinde bağlantılı olduğu açıkça anlaşıldığından, bu davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Bu nedenlerle Erzurum-Kars-Ağrı İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi başvurusunun reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale katılmamışlardır.

S O N U Ç : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine bu nedenle Erzurum-Kars-Ağrı İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurusunun reddine, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 8/12/1980 gününde kesin olarak karar verildi.

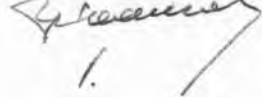
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

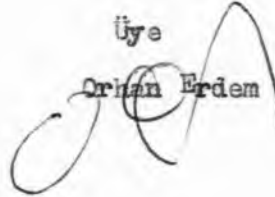
Üye

İsmail Oğuz

Üye

Orhan Erdem

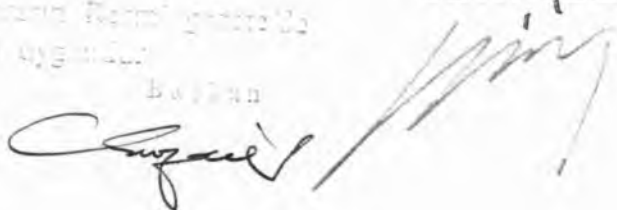
Üye

Şeref Tolungüç

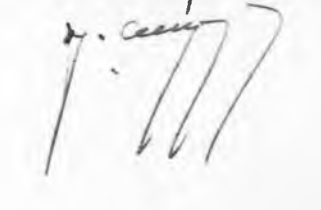
Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

Yargı Kurulu Başkanı
Yayın Uygulama

Başkan

KAPSI OY YAZISI

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13. maddesi " Sıkıyönetim ilânına sibiip olan suçları,sıkıyönetim ilânından evvel işlenmiş olanlarla,sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına,suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemesi'nde bakılır." hükmünü taşımakta idi.

Bu maddenin yazılışı biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş,senelerce önce işlenmiş olan suç dosyaları ile sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dosyaları görevsizlik kararına bağlanarak sıkıyönetim mahkemelerine gönderiliyordu.

Böyle geniş bir yoruma meydan vermemek için madde yeniden :

"a) Sıkıyönetim ilân edilen bölgelerde,sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin suçları.....sıkıyönetim ilânından ençok üç ay önce işlemiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla,umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına,suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi,sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır....." biçiminde düzenlenmiştir.Bu tadilat hernekadar M.G.K.tarafından yapılmış ise de,maddenin tedvin çalışmaları daha önceden başladığı için bu çalışmalardaki gerçekler üzerinde durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken hükümetçe " sıkıyönetim ilânına sebep olan olaylara ilişkin suçlar " deyimini kullanılarak maddeye açıklık getirilmek istenmiş,Millî Savunma Komisyonu,"Türk Ceza Kanununda olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlamlara sebebiyet verdiğiinden (umumi ve müşterek gaye) ibaresini met'inden çıkarmış,ancak sıkıyönetim mahkemeleri'nin yükünü hafifletmek için 1 yıllık süre kaydını getirmiştir.Bu süre Adale ve Plân Komisyonlarında üç aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak Plân Komisyonu maddenin (b) bendini düzenlerken Millî Savunma ve Adalet Komisyonlarından ayrılmış,sıkıyönetim bölgesi dışında ve sıkıyönetim mahkemelerinde görmekte olan örgütsel davaların,suçun kim tarafından ve ne zaman işlendiği şartları aranmasını örgütün genel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilebilmesi için,suçlar sında klasik irtibat kavramı yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramının getirilmesi gayesi ile ".....ortak ve genel gaye içerisinde irtibat...." biçiminde bir değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen " umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı buluna ibaresi ile Millî Güvenlik Konseyi'nce kabul edildiğine göre aynı gerekçeleri benimsedi neticesine varılmıştır.

Bu görüşlerin ışığı altında ele alınıp irtibatlı ve dolayısıyla görevi tayin etmesi gerekmektedir.

Maddenin (a) bendinin uygulanabilmesi için sıkıyönetim ilânını gerektiren bir olay olacak,bu olayın oluşturduğu veya 6136 sayılı Kanunun 12. maddesinin ihlal eden suç sıkıyönetim ilânından ençok üç ay önce işlenmiş olacaktır.(b) bendinin uygulanabilmesi için de maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemelerince elkonulmuş bir suçla,umumi ve müşterek gaye içinde irtibatlı suçlar olacaktır.Buradaki",.....umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı ....." ibaresinin boyutlarını tayin ve tesbit etmek uygulamanın

Esas NO: 1980/370

önemli noktasını teşkil etmektedir. Madde yeniden tedvin edilirken, sıkıyönetim mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesinin düşünülmesi, süre ile hudutlandırılması, buna rağmen bir örgüt mensuplarının da bir arada yargılanmasının zorunlu olması gibi görüşler nazara alındığında (b) bendin eki irtibatın, (a) bendine göre el konan bir suçla somut ilişkiler içinde olması, bir örgüt faaliyetleri dıvına taşınması, aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmıyacağı inancındayız.

Millî Güvenlik Konseyi'nin 7 nolu kararına gelince :

Millî Güvenlik Konseyi, (1) nolu bildirisini ile 334 sayılı Anayasa'nın 124.

maddesindeki koşulları hazırlayan olayları da belirterek, bütün yurtda sıkıyönetim ilân ettiğine göre sıkıyönetim ilân nedenlerinin genişlettiği, bu genişletmeye göre sıkıyönetim kanununun uygulanmasında herhangi bir olayın şiddet ve dolayısıyla sıkıyönetim ilân nedeni olup olmayacağı hususundaki tereddüdü gidermek ve bazı suçlar da ih etmek amacı ile (7) nolu kararını yayınladığı, bu kararın 4. maddesinde : " 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla, Cumhuriyete, Millî Güvenlik Konseyinin varlığına, bütünlüğüne, emir ve kararlarına vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, millî güvenliğe, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik, işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır." "uralını vaz ettiği, kararda genel hatları ile belirtilen suçların ekseriyetinin Türk Ceza Kanununda ve bu kanuna atıfta bulunan sıkıyönetim kanununda mevcut olduğu halde, ayrıca burada sayılmaları, bu suçları oluşturan olayları da sıkıyönetim ilân nedeni olduğunun vurgulanmak istendiği kanısına varılmıştır.

Bu karara 4 gün sonra yine aynı iradece 19.9.1980 tarih 2301 sayılı Kanunla sıkıyönetim kanununa yapılan değişiklik 21.9.1980 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu değişiklikte mezkûr kanunun 13/a maddesindeki üç aylık süre getirildiği, bu usul hükmünün geçmişte makbule uygulanacağı, 7 nolu kararın (4) maddesinin, sıkıyönetim kanunu birlikte düşünülerek uygulama yapılması gerekeceği, binaenaleyh belirtilen sürenin her ilde ilân edilmiş tarihi nazara alınarak 7 nolu kararda belirtilen suçlarda da aranacağı ayrıca olayımızda sıkıyönetim kanununun 13/b maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklanan biçimde, sıkıyönetim mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla da irtibat olma halini zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibari ile işbu nedenlerle sıkıyönetim ilânından üç ay daha önce 5.6.1978 tarihinde ifa edildiği iddia olunan dava konusu ~~suçlara~~ sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılmıyacağı görüşü ile çoğunluk kararına karşıyız.

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale